

PARTER

Kärande

1. Bror GÖRAN Raukola, 19440116-8952

Klövergatan 3

385 32 Torsås

Ombud: Advokat Henrik Månsson

Amber Advokater Karlskrona KB

Ronnebygatan 49

371 34 Karlskrona

2. LEENA Inkeri Raukola, 19500625-2364

Medborgare i Finland

Klövergatan 3

385 32 Torsås

Ombud: Advokat Henrik Månsson

Amber Advokater Karlskrona KB

Ronnebygatan 49

371 34 Karlskrona

Svarande

SOFIA Anna Christina Öhrn, 19861121-5560

Bengtsarvsvägen 7

792 90 Sollerön

Ombud: Advokat Åke Söderman

Dok.Id 162556

Postadress
Box 31
792 21 Mora

Besöksadress
Strandgatan 10

Telefon
0250-296 00
E-post: mora.tingsratt@dom.se
www.moratingsratt.domstol.se :För info. om
tingsrättens personuppgiftsbehandling
GDPR

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Advokaterna Söderman och Bergsten HB
Box 83
795 22 Rättvik

DOMSLUT

Käromålet ogillas.

Göran Raukola och Leena Raukola ska ersätta Sofia Öhrn för hennes rättegångskostnader med 154 281 kr varav 117 000 kr för arbete, 5 693 kr för tidsspillan, 732 kr för resa och 30 856 kr för mervärdesskatt.

YRKANDEN M.M.

Göran Raukola och Leena Raukola (i fortsättningen benämnda Göran och Leena Raukola) har yrkat att tingsrätten ska fastställa att det av Helena Raukola upprättade testamentet den 14 september 2016 är ogiltigt.

Göran och Leena Raukola har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 133 475 kr.

Sofia Öhrn har bestritt Göran och Leena Raukolas talan.

Sofia Öhrn har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 154 000 kr.

GRUNDER

Göran och Leena Raukola har anfört följande grunder för sin talan. Framlidna Helena Raukola var deras dotter. Helena Raukola upprättade ett testamente den 14 september 2016 och avled den 14 januari 2018. Det av Helena Raukola upprättade testamentet är ogiltigt på grund av att Sofia Öhrn har förmått Helena Raukola att upprätta testamentet genom missbruk av Helena Raukolas oförstånd, viljesvaghet och beroendeställning.

Det finns ett tydligt orsakssamband mellan Sofia Örhns agerande och testamentets upprättande. Vad gäller Sofia Örhns otillbörliga påverkan på Helena Raukola ska särskilt framhållas att en jämförelsevis ringa grad av påverkan kan vara otillbörlig om mottagligheten hos testatorn är stor samtidigt som en påverkan av kraftigare art inte behöver medföra ogiltighet om testators förmåga av självbestämmande av självbestämmande närmar sig den genomsnittliga. I Helena Raukolas fall var mottagligheten för yttre påverkan från sin ”kombo” mycket stor.

Sofia Öhrn har bestritt att hon förmått Helena Raukola att upprätta testamentet genom missbruk av Helena Raukolas oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning.

ÖVRIGA OMSTÄNDIGHETER MM

Göran och Leena Raukola har i huvudsak framfört följande omständigheter för sin talan. Helena Raukola hade sedan flera år diagnoserna ADHD, EIPS och drag av bipolär sjukdom. Det fanns även en misstanke om autism. Helena Raukola hade en bra relation med sina föräldrar med vilka hon hade en regelbunden kontakt. Helena Raukolas stora dröm var att äga ett eget hus. För att hjälpa henne uppnå denna dröm köpte Leena Raukola i september 2015 en fastighet på Sollerön till Helena Raukola. Leena Raukola betalade även för installation av bergvärme. Helena Raukola flyttade år 2015 in i huset samtidigt som hon deltidarbetade på ett LSS-boende. Sofia Öhrn, en kompis till Helena Raukola flyttade också in i huset. Helena Raukola förklarade för föräldrarna att Sofia och Helena var kompisar, att de skulle bo tillsammans som kombos och att Sofia Öhrn var hyresgäst. Det bestrids att Helena Raukola och Sofia Öhrn levde ihop som ett par under äktenskapsliknande förhållanden. Enligt journalanteckningar har Helena Raukola intoxikerat sig den 1 juni 2017 efter ett bråk med en kompis/pojkvän vid namn Erik. Helena Raukola (eller möjligen Sofia Öhrn) har vid detta tillfälle haft en pojkvän vilket motsäger Sofia Örhns påstående om samboförhållanden mellan henne och Helena Raukola.

Testamentet upprättades den 14 september 2016 utan Göran och Leena Raukolas kännedom. Vid tiden för testamentets upprättande var Helena Raukola psykiskt svag. Helena Raukola hade under flera år en ångestproblematik och ett omfattande självskadebeteende. Vid tidpunkten för testamentets upprättande medicinerade Helena Raukola med starka mediciner bl.a. med Concerta (narkotikaklassad), Divisum, Sumatriptan, Lamotrigin, Escitalopram, Inderal och Atarax. Helena Raukola var tvångsintagen enligt LPT både före och efter testamentes upprättande.

Sofia Öhrn har under hela tiden som hon och Helena Raukola känt varandra använt sig av en manipulärs metoder. I Luleå bodde Helena Raukola i en bostadsrätt med låg avgift medan Sofia Öhrn bodde i en hyresrätt med hög hyra. Plötsligt flyttade de ihop till en större hyreslägenhet varvid Sofia Öhrn fick en betydligt lägre boendekostnad. Ett år senare flyttade de plötsligt till Sollerön där Sofia Öhrn började arbeta som sjuksköterska. Bara några månader senare blev Sofia Öhrn på nytt sjukskriven varvid Helena Raukola fick ta hela ansvaret för hushållet. Av Helena Raukolas sjukjournaler framgår att Helena Raukola inte fick bli arg på Sofia Öhrn eftersom Sofia Öhrn kunde bli ledsen. Istället blev Helena Raukola ledsen och började skada sig vilket framgår av hennes patientjournaler. Matlagning var också ett stort problem. För Helena Raukola var kosten mycket viktig för att hon skulle kunna må bra. Trots detta hade hon hela ansvaret för hushållet samtidigt som hon arbetade på ett LSS-boende. År 2015 köpte Leena Raukola en gård till Helena för att stärka Helena Raukolas självkänsla och välmående. Sofia Öhrn flyttade direkt in i huset eftersom Helena Raukola var mycket beroende av Sofia Öhrns. Redan inom några månader krävde Sofia Öhrn att få halva fastigheten genom skuldebrev. Det var aldrig tal om en gåva. Trots detta så fick Sofia Öhrn den 14 september 2016 halva fastigheten i gåva genom gåvobrev. Sofia Öhrn skulle utge ett skuldebrev på 412 500 kr som vederlag för gåvan. Ett skuldebrev upprättades vari angavs att skulden skulle amorteras med 10 000 kr/år jämte ränta. Samma dag upprättades även ett testamente till förmån för Sofia Öhrn. Göran och Leena Raukola fick ingen information om detta till skillnad från Sofia Öhrns föräldrar.

Helena Raukola och Sofia Öhrn hade väldigt olika personlighetstyper. Helena Raukola var osäker och särskilt mottaglig för påtryckningar medan Sofia Öhrn är mycket viljestark och bestämmande.

Eftersom Helena Raukola i sin ångest skadade sig fick hon en MRSA-infektion, vilket ledde till att hon miste arbetet och mådde fysiskt dåligt med feber och sedan allt mer även psykiskt dåligt. Detta hölls hemligt för Göran och Leena Raukola trots att Sofia Öhrn lovat kontakta dem om Helena Raukolas tillstånd skulle bli allvarligt. På detta sätt förmådde Sofia Öhrn Helena Raukola att glida ifrån föräldrarna. I journalanteckning den 29 november 2017 angav Helena Raukola att hon inte var välkommen hem. Helena Raukola saknade uppenbarligen social uppbackning i hemmet. När sjukhuset inte heller ville ta emot henne så utsattes hon för en stark psykisk påfrestning.

Sofia Öhrn har missbrukat och utnyttjat och förmått Helena Raukola upprätta testamentet. Detta illustreras tydligt av att det i gåvobrevet är Sofia Öhrns personnummer som angetts för Helena Raukola vilket tydligt visar att det inte var Helena Raukola som upprättat testamentet. Sofia Öhrn har inte heller erlagt någon amortering enligt skuldebrevet vilket ytterligare stärker bilden av att gåvan var en del av ett svikligt förledande.

Sofia Öhrn har i huvudsak framfört följande omständigheter för sin bestridande. Sofia Öhrn kände till att Helena Raukola hade de diagnoser som Göran och Leena Raukola uppgett men bestrider att detta påverkat henne vid testamentets upprättande. Helena Raukola hade en mycket ansträngd relation till sina föräldrar, främst modern. De hade ingen nära relation men däremot en regelbunden kontakt eftersom Helena Raukola kände att det var hennes plikt som dotter. I journalanteckningar och av Helena Raukolas egna anteckningar framgår att Helena Raukola ansåg att hennes mor hade orimligt höga krav på henne och att modern inte alls förstod henne. Helena Raukola började må dåligt redan vid 12 års ålder och det dåliga måendet var till stor del kopplat till relationen med hennes moder.

Helena Raukolas föräldrar förvärvade fastigheten i Helena Raukolas namn och gav även Helena Raukola pengar för installation av vattenburet värmesystem, värmepump samt borrhning och installation av bergvärme. Sofia Öhrn och Helena Raukola flyttade in på fastigheten 2015 men hade då redan varit sammanboende sedan 2012 och hade hela tiden delat lika på alla löpande kostnader för boende, hushåll och mat samt hyrt deras bostäder tillsammans. De ville fortsätta att leva så även när de flyttade in på fastigheten. De upprättade därför inget hyreskontrakt och Sofia Öhrn erlade ingen hyra. Däremot fortsatte Helena Raukola och Sofia Öhrn att dela på alla kostnader, inklusive kostnad för besiktning av fastigheten före förvärvet, kostnaden för lagfarten samt alla renoveringar av huset. Sofia Öhrn betalade bl.a. halva kostnaden för takbytet. Sammantaget investerade Sofia Öhrn flera hundratusen i fastigheten under 2016 varför de enades om att ingen amortering skulle ske på skuldebrevet det året. De funderade även på många olika alternativ för att lösa en situation där de skulle riskera att bli av med investerade pengar om deras samboende skulle upphöra varvid Helena Raukola skulle vara den som i sådant fall skulle få ha kvar huset. Sofia Öhrn erhöll därför genom gåvobrev halva fastigheten mot ett skuldebrev upprättat den 14 september 2016 motsvarande halva inköpspriset. Överlåtelsen var ett köp och inte en gåva. Rubriken borde ha varit ett köpebrev. Ingen reavinstskatt för Helena Raukola men en stämpelskatt för Sofia Öhrn. Gåvoeffekten var högst marginell. Sofia Öhrn väntade vid årsskiftet 2017/2018 en utbetalning av en retroaktiv sjukpenning avseende det senaste halvåret med vilka hon skulle betala Helena Raukola. Vid nyår var dessutom det viktigaste för dem att bli friskare och må bättre, inte att erlagga amorteringar på en inbördes skuld.

Sofia Öhrn har förutsatt att Helena Raukola informerat sina föräldrar, men hur mycket Helena Raukola valde att berätta för sina föräldrar vet inte Sofia Öhrn och det var heller inte hennes sak att avgöra.

Helena Raukola var inte psykiskt svag vid tiden för testamentets upprättande. Det var en av de perioder i hennes liv då hon mådde som allra

bäst. Hon var välinställd på sina mediciner och hade inte skadat sig själv på flera år. Hon arbetade dessutom nästan heltid på ett LSS-boende.

Vad avser Helena Raukolas medicineringen ska man notera att FASS uppger att maxdosen av Concerta är 54 mg men enligt Läkemedelsverkets behandlingsrekommendation för ADHD (2016) var Helena Raukolas dos (54 mg + 18 mg) lägre än den högsta rekommenderade dosen (80 mg/dygn). Enligt FASS är 200 mg Lamictal (lamotrigin) en vanlig underhållsdos och inte en maxdos då dosintervallet är 100-400 mg/dygn. Även 20 mg Cipralex (escitalopram) är en normal underhållsdos. Inget av dessa läkemedelsdoseringar påverkas av personens kroppsbyggnad. Helena Raukola hade haft samma doser under en längre tid och var välinställd och mådde bra av dessa. Om hon inte hade tagit dessa mediciner hade hon däremot mått mycket psykiskt dåligt och haft en väldigt låg funktionsnivå. Utan Concertan sov hon större delen av dagen och orkade inte göra någonting. Bland medicinerna som räknas upp finns Divisun som endast är D-vitamin, Sumatriptan som hon tog vid behov mot migrän och Atarax som hon tog vid behov för att somna. Efter att genomgått DBT, fått sin ADHD diagnos och börjat läkemedelsbehandlas för ADHD blev Helena Raukola bättre. När hon började självskada sig igen 2017 hade hon inte självskadat sig på några år.

Sofia Öhrn och Helena Raukola levde som sambos. De hade en asexuell/platonisk relation och ville stå för att förhållanden inte behöver vara sexuella. Eftersom det är en ovanlig relationsform hade de svårt att benämna sin relation så att andra förstod, om man sa sambo tog andra för givet att det var en pojkvän. De brukade därför istället kalla sig för bästa vänner, livskamrater, systrar, kombos, m.m. men den juridiska definitionen av förhållandet var sambos vilket de valde att klargöra genom att använda den termen i gåvobrev och testamenten. I anteckningar som Helena Raukola skrev redan innan hon och Sofia Öhrn blev nära vänner och sammanboende har Helena Raukola uttryckt att hon ville ha en parrelation utan sex samt att hon mycket väl skulle kunna ha en parrelation med en tjej. Helena Raukola

har också uppgivit att hon inte skulle våga berätta för sin mamma om hon inte var heterosexuell eftersom modern uttryckt homofobiska åsikter. Enligt sambolagens definition var de sambos då de bott ihop under en längre tid med delat hushåll och gemensam ekonomi. De hyrde lägenheterna och ägde huset tillsammans, de köpte och ägde mycket gemensamt samt införskaffade djur tillsammans. De ville leva sina liv tillsammans och brukade skämta om att de fick göra om huset till äldreboende om de skulle behöva vård när de blev gamla. Huruvida Sofia Öhrn och Helena Raukola ska betraktas som sambos eller inte är dock ovidkommande i ifrågavarande tvist.

Helena Raukola upprättade testamentet av egen vilja. Helena Raukola vårdades med stöd av LPT, lagen om psykiatrisk tvångsvård, första gången under våren/sommaren 2017 och testamentet är upprättat i september 2016.

ÅBEROPAD BEVISNING

Göran och Leena Raukola har åberopat följande bevisning. Förhör under sanningsförsäkran med Leena Raukola och Göran Raukola, samt sakkunnigförhör med Kjell Lampinen samt informationsblad från Vårdguiden angående diagnosen EIPS (emotionellt instabilt personlighetssyndrom), journalanteckning den 19 maj 2017, utdrag från Skandiabanken den 6 februari 2019, journalutdrag 2014-08-12, daganteckning från journalutdrag, journalutdrag 2017-06-02 och journalutdrag 2017-11-29.

Sofia Öhrn har åberopat följande bevisning. Förhör under sanningsförsäkran med Sofia Öhrn samt vittnesförhör med Eva Blomkvist Ström, Göran Blomkvist, Marianne Forsberg, Åsa Hagkvist, Bengt Lindborg, Lars Öhrn, Naima Trogen och Malin Trapp samt hyreskontrakt, gåvobrev, skuldebrev, Kammarrätten i Sundsvalls beslut 2019-03-22, mål nr 2954, testamente, journalhandling 2017-06-01, Yttrande av överläkare Anja Angelfeldt, brev från Skandia den 7 maj 2018, brev från Skandia den 4 mars 2019,

brev och handanteckningar, skärmdumpar, journalanteckningar från 2004, 2005, 2013, 2017, handanteckningar 29 juli 2013, journalanteckningar 2017, arbetsgivarintyg 2019-05-07, Facebooksida för Kjell Lampinen, Kjell Lampinen psykologtjänst verksamhetsområde och inriktning, och journalblad från 2016-03-22 till 2016-12-22.

Leena Raukola har under sanningsförsäkran i huvudsak uppgett följande. Hon kommer ursprungligen från Finland. Hon träffade Göran 1983 och flyttade då över älven till Sverige. Hon har arbetat som lärare i biologi och geografi men har numera gått i pension. Helena föddes i Övertorneå. Helena var hennes enda barn och hennes allt. Som barn var Helena en snäll, glad och livlig person men hade migrän redan på lågstadiet som hon medicinerades för. Helena hade också många fritidsintressen men läste också väldigt mycket. Familjen, dvs. Leena, Göran och Helena hade en bra relation och var ofta tillsammans. De var mycket ute i naturen, t.ex. gick till fjälls. På grund av bristande arbetstillfällen bodde de inte alltid tillsammans och höll då kontakt på telefon. När hon arbetade i Finland fick de skyhöga telefonräkningar eftersom de pratade så ofta med varandra. Under sådana perioder saknade då varandra väldigt mycket. Även efter att Helena flyttade hemifrån har familjen har ändå träffats så ofta som möjligt. På senare tid pratade de med varandra på Skype. Den närmaste tiden före dödfallet hade hon kontakt med Helena två gånger i veckan även om det inte alltid blev så långa samtal. De skickade också ofta sms till varandra. Familjens inbördes relation har alltid varit bra och de har stått varandra mycket nära. Påståenden om motsatsen stämmer inte men Helena har inte berättat allt för dem. Helena har velat bespara henne och Göran vilket de numera vet är ett vanligt beteende hos psykiskt sjuka.

Helenas psykiska problem började i tonåren. Helena hade bl.a. svårt att hantera att hon var lärarbarn och spelade tuff. Helena började också använda alkohol och blev vid något tillfälle tagen av polisen. Även socialtjänsten blev inblandad. Helena tog sin första överdos 2004 genom att ta Görans hjärtmedicin men kräktes upp allt. Hösten 2004 var Helena på psykiatriska kliniken där man snabbt började misstänka att Helena led av borderline. När Helena var 23 år konstaterades det att hon hade ADHD. Före diagnoserna kände hon och Göran till att Helena hade ett självskadebeteende. Helena

hade läst i en ungdomstidning att man kan prova att rispa sig om man är ledsen och under ett sommarlov berättade Helena för henne om olika problem men ville inte att hon skulle berätta om detta för Göran. Senare hittade hon och Göran en massa rakblad och hon fick då berätta för honom om Helenas självskadebeteende.

Helena och Sofia träffades genom Röda korset. Helena hade berättat att hon träffat en tjej med problem men både hon och Göran blev ändå förvånade när de fann att Sofia hade lämnat flyttningen för att segla med sin morfar trots att Helenas lägenheten var full av flyttlådor och Helena försökte tapetsera. Under tiden Helena och Sofia hyrde ett hus på Sollerön blev Helena förtjust i höns vilket fanns på en granngård. Helena ville ha en egen gård och önskade att föräldrarna skulle köpa en till henne. Leena betalade för fastigheten och även för värmeanläggningen. Hon känner till att Sofia har betalat på taket. Det var roligt när Helena fick gården. Helena var mycket lycklig över gården. Helena och hon planerade mycket tillsammans kring gården. Helena sparade även sitt svampställe åt henne. Hon och Göran påminde Helena ofta om att fastigheten var Helenas egen. När Sofia flyttade in, vilket skedde nästa direkt ville Göran och hon, men även Helena att Sofia skulle bo där som hyresgäst. Göran och hon frågade många gånger om Sofia och Helena hade skrivit ett hyresavtal. Men det blev aldrig så. Helena sa bara ”ska sen”. Det var tydligt att hon var i beroendeställning till Sofia.

Hon vet inte vilken relation som Helena och Sofia hade men det var ingen samborelation. Inför husköpet var särskilt Göran intresserad av relationen pga. fastighetens värde. Göran frågade om de var lesbiska men Helena svarade blixtnabbt att de bara var vänner. Själv har hon undervisat i sexualkunskap för tonåringar och är inte homofob. Hon understryker allas lika värde och Helena är uppvuxen med detta synsätt.

Det var rörigt hemma hos Helena och Sofia trots att Helena pga. av sina sjukdomar behövde struktur regelbundna mattider. Helena fick ta hand om hela hushållet som en piga åt Sofia. Helena klagade över att hushållet inte fungerade och att det ofta inte fanns mat i hemmet. Den uppgjorda planeringen kring matlagningen fungerade bara i

någon vecka. Under tiden hon och Göran bodde i Vansbro hade de alltid med sig mat. De lagade hur mycket mat som helst och fyllde Helenas och Sofias frys. De hjälpte ofta till med en mängd arbeten på fastigheten. Vid ett besök i Helenas hem fann de Helena arbeta med tvätten medan Sofia satt i soffhörnet och spelade med sin platta. Vid ett annat tillfälle när Helena inte var hemma undrade de över arbetsfördelningen eftersom Sofia spelade hela tiden. Sofia bara svarade att hon spelade men varken skar sig eller tog överdoser. Efter varje besök hos Helena och Sofia var hon och Göran alltid ledsna för hur Sofia behandlade Helena. De såg också hur Helena blev mer och mer isolerad och fick mindre och mindre kontakt med sina föräldrar. Sofia var den som bestämde och dominerade medan Helena var i total beroendeställning och rädd att bli övergiven. Helena vågade inte ta en separation. Helena sa en gång att Sofia ville bli bortskämd av Helena och väntade sig att bli servad.

Helena och Sofia var olika personlighetstyper. Helena var inte viljestark som påståtts men hade en bra praktisk kunskap och visste hur man t.ex. sköter hästar, slaktar höns, odlar ekologiskt däremot var Helena ofta ambivalent, osäker, lätt att påverka eftersom hon ville vara snäll. Helena var så beroende av Sofia att Helena inte vågade klaga. Helena var rädd för att bli övergiven. Helena kunde inte försvara sig utan fick ångest och skadade sig.

Sofia manipulerade Helena och försökte vända Helena mot henne. Beteendet började redan i Luleå där den första flytten innebar en klar ekonomisk vinst för Sofia eftersom hon flyttade från en dyr lägenhet till att dela en billigare lägenhet.

Det var nog ingen som förstod hur sjuk Helena var om man inte läser sjukhusjournalerna. Sofia hade lovat kontakta dem om Helenas sjukdom försämrades men de fick ingen information, inte ens om överdosen den 1 juni. Hade hon och Göran förstått vad som hänt hade de agerat. Det kom som en blixtnad från klar himmel att Helena hade avlidit. Hon och Göran fick ett samtal från Falu lasarett. Patientjournalen innehåller inte så mycket bara att Helena hade kommit 16.30 från Mora, någon hade pratat med henne kl. 17 och vid en tillsyn kl. 21 låg hon Helena livlös på golvet. Hon

och Helena hade pratat på onsdagen i samma vecka. Helena avled en söndag. Efter Helenas död fick de kännedom om testamentet under en fika med Sofia. Hon frågade om det var rättvist eftersom Leena betalt över en miljon för fastigheten men Sofia ryckte bara på axlarna och Sofias föräldrar sa inget. Vid tiden för testamentet hade ingen av Helenas diagnoser tagits bort och samtidigt medicinerades Helena tungt. Helena var både lättpåverkad och osäker och var tydligt att Sofia försökte vända frågor från sig själv eller Helenas status vid tiden för testamentets upprättande till att få fokus på henne istället.

Journalanteckningarna visar att Helenas medicinerade för psykiska besvär. Självp
uppfattar hon journalanteckningarna som hemska eftersom de visar att Helena både fick ta allt ansvar och även göra allt i hemmet. Sofia kommer från stadsomständigheter och auktoriteter. Sofias pappa var läkare och mamman sjuksköterska. Vi var alltid ledsna när vi åkte därifrån. Under åren blev samtalen med Helena allt kortare. Sofia lovade att hon skulle kontakta henne och Göran om läget blev värre och eftersom Sofia var sjuksköterska så de litade på henne. Sofia sa att det inte var allvarligt. Att det var lugnt. Men Sofia borde ha förstått att man aldrig kan lita på en självmordsbenägen som säger att man inte ska berätta för någon utomstående. Helena mårde redan dåligt. Om hon hade kommit tidigare hade Helena levt.

Av Helenas dagböcker mm som hon och Göran fått så är det tydligt att Sofia klippt bort mycket i handlingarna som t.ex. allt det glada, troligen allt som är negativt om Sofia och en eventuell återkallelse om testamente.

Hon har inte fått till någon ändring i journalanteckningar på Mora Lasarett. Hon kontaktade Mora lasarett och hade en del funderingar. Läkaren har själv ändrat eftersom det inte fanns några handlingar som styrkte att de var sambos.

Göran Raukola har under sanningsförsäkran har i huvudsak uppgett följande. Han är pensionär men har tidigare arbetat som elektriker med egen firma. Från ett tidigare äktenskap har han två söner. Helenas problem började i tonåren när hon bl.a. började

gå på disco i Finland och började dricka alkohol. Någon gång körde polisen hem henne pga. fylla. I samband med detta började också Helenas psykiska problem. Det var som om Helena hade två olika personligheter; en som var snäll och ärlig medan den andra var något annat som inte berättade någonting. När Helena fyllde 20 år flyttade hon till Luleå. Han fixade till hela den lägenheten till Helena. Under denna period hade de ofta kontakt ett par gånger i veckan.

Fastigheten var Helenas dröm. Han och Leena hjälpte till med betalningen. Han hjälpte dessutom till med att dra om hela elsystemet och räddade deras liv genom att se till att jorda elanslutningarna i badrummet. Överhuvudtaget hjälpte han till väldigt mycket med fastigheten men fick aldrig avsluta sitt påbörjade arbete. Under tiden de arbetade med värmesystemet hade de mycket kontakt. De pratade också mycket. När han och Leena bodde i Vansbro hälsade de på Helena väldigt ofta och sov nog över två till tre gånger i veckan. Det var tydligt att Sofia var drottningen och Helena var pigan. Sofia skulle ha allt förspänt. När Sofia behövde något så var det bara att kalla på Helena som skötte hela hushållet. Han har aldrig sett Sofia laga mat. När han och Leena var på besök så var det Leena som lagade maten. När Sofias föräldrar var där så lagade i regel Sofias pappa maten. Sofia kom och åt och lämnade sedan allt. Övriga fick städa upp. Sofias intresse och favoritsysselsättning var datorn. Sofia sa också att han och Leena inte var välkomna.

Under 2017 blev Helena sämre. Deras kontakt blev färre och färre. I sjukjournalerna skriver läkarna att Helena inte var välkommen hem. Vilket han själv fått höra av Sofia som vid något tillfälle sa att han och Leena inte var välkomna. Det var svårt att förstå exakt vad "vårt hem" betydde i sammanhanget eftersom fastigheten även tillhörde honom och Leena.

Helena och Sofia var inte sambos. Helena själv sa alltid att Sofia var en vän och inget annat. Påståendet om förhållandet kom upp när det blev tal om försäkringen. För att Sofia skulle kunna komma åt livförsäkringen måste Helena och Sofia ha varit sambos vilket Sofia kom på när hon ville få ut livförsäkringen. Både han och Leena liksom

Sofia har gjort anspråk på att få den utbetald. Hade Sofia och Helena verkligen varit sambos skulle Sofia sett till att det funnits ett samboavtal. Efter Helenas död skickade Sofias mamma handlingar om olycksfallsförsäkring, men inget om livförsäkring. I de handlingar han och Leena har fått ta del av finns inget om Sofia och det saknas sidor. Om Helena och Sofia verkligen varit sambos skulle det stått något om förhållandet. Han och Leena har efterfrågat dator, telefon och dagböcker. De har fått några handlingar i vilka Sofia nämnts vid två tillfällen. Det syns att sidor är borttagna i dagböckerna. Datorn och telefonen har de inte fått. Det är tydligt att Sofia har ljugit t.ex. om att Helena inte skrivit dagböcker.

Han har aldrig träffat Kjell Lampinen och känner bara till honom genom att de båda är med i samma vädergrupp på Facebook. Inom denna grupp diskuterades enbart sådant som har med väder att göra.

Sofia Öhrn har under sanningsförsäkran har i huvudsak uppgett följande. Hon och Helena träffades när de båda deltog i Röda korsets utbildningar. De umgicks så mycket att de flyttade ihop. De delade på allt och gjorde mycket tillsammans. När hennes föräldrar kom på besök så var Helena med. Helena följde också med på familjesegling och släktjular. Från 2012 hade de ett gemensamt konto för löpande utgifter. De skaffade även en parkringplats som stod på Helena medan hon stod kvar i en kö för att få garage. De delade på avgiften och Helena lånade ofta bilen. Hon levde inte på Helenas pengar.

En gång gjorde de en bilresa genom Sverige för att få inspiration från andra som levde genom att vara självförsörjande. De kallade resan för Sverigeresan. När de åkte genom Dalarna fastnade de. Inom en kort tid hittade de både arbete och bostad. Gården köptes ungefär ett år senare. Vid inköpet av gården var det inte aktuellt med att hennes föräldrar skulle betala eftersom hon är vuxen med egen ekonomi. Förhoppningen var att hon skulle få fast tjänst och ta de lån som behövdes. Eftersom Helena fick pengar av sin mamma för att köpa gården så kunde köpet genomföras snabbare. Efter inköpet

av gården så hjälpte Göran till med mycket på fastigheten men i samband med köpet hade de en besiktningsman vilket ingick i köpeavtalet.

Hon och Helena delade på ansvaret för hemmet. Både var lika bra eller dåliga på att sköta hushållet eller att laga mat men hon var sämre än Helena på att plocka undan. Helena hade mer energi och tog ofta tag i saker direkt. Under perioder när hon mådde dåligt gjorde Helena mer. När Helena mådde dåligt så rådde det omvända förhållandet. De hade olika krav på vilken ordning som skulle gälla i hemmet. Helena hade högre krav på ordning än vad hon hade. Det var ett pågående arbete att hitta balans i relationen. Själv försökte hon leva upp till Helenas nivå på ordning. De bestämde det mesta tillsammans. Blev de oense fick Helena sin vilja igenom. För hushållet hade de ett gemensamt konto i Skandiabanken. Det var ett konto som hon hade haft sedan tidigare så det stod i hennes namn. När de köpte fastigheten skapade de ytterligare ett konto för att löpande fakturor. Detta konto stod i Helenas namn. I slutet av december 2017 fick hon fullmakt till Helenas övriga konton för att inget skulle glömmas bort under tiden Helena var på sjukhus.

Helena och hon var lyckliga över att bo tillsammans på gården. De tyckte att sambolagen stämde in på dem och behövde därför inte skriva ett samboavtal. Det är svårt att veta hur man ska definiera sig när man är utanför normen. I juridisk mening var de sambos utan sex. De läste i en tidning att man kunde kalla sig kombos. Eftersom de var osäkra hur de skulle definiera sig själva men också hur de skulle uppfattas så använde de ”kombos”.

De skrev testamentena 2016. Då mådde Helena bra. De hade sina djur, de fick hjälp av en arbetsterapeut att få ordning på rutiner i hemmet, de var lyckliga att bo där och att bo tillsammans. De hade många vänner och bra arbetsplatser. De kände att de var på rätt plats på jorden. Av vänner fick de rådet att skriva ett testamente. De kontaktade en advokat på Villaägarna om testamente mm. De googlade för att hitta mallar. Tillsammans skrev de testamentena, gåvobrevet och skuldebrevet. Det felaktiga personnumret berodde antagligen på att de använde klippa- och klistra metoden.

Helena avskydde dessutom sin dator så det var hon själv som skrev det mesta medan Helena satt bredvid. Gåvobrevet och reversen var ett sätt att se till att de ägde hälften var så att ingen förlorade något. De delade på alla renoveringar. Själv betalade hon för taket och Helena för värmesystemet. De renoverade golven och uthusen. Trots alla utlägg så skrevs inte dessa åtgärder in i reversen så om de hade separerat hade reversskulden varit kvar men då hade Helena fått återbetala. De var sambor utanför normen eftersom de var goda vänner som bodde ihop och de kände mer och mer att de ville bo ihop och delat som om de var gifta fast de var kompisar. Relationen fördjupades under tiden men om de sa att de var sambor så kom alltid frågan om en pojkvän så de började säga kombo. De var inte lesbiska.

Hon har inte otillbörligt påverkat Helena att skriva testamentet. Helena valde frivilligt att skriva testamentet. Hon har inte tjatat, tvingat, eller utnyttjat Helena när Helena mådde dåligt. Helena var alltid påläst och hade mycket praktisk kunskap. Helena var inte lättpåverkad. Helena var välmedicinerad. Helena använde bara medicin med prestationshöjande förmåga och inte medicin som satt ner hennes kognitiva förmåga. Helena mådde bra under 2016.

Helena började må dåligt under 2017 eftersom så många negativa händelser inträffade. Rutinerna på Helenas jobb ändrades på ett sätt som påverkade Helena negativt. Deras höns blev sjuka och fick slaktas. Helena fick sår på händerna som infekterades med MRSA och Helena fick därefter inte fortsätta med jobbet pga. smittoriskerna utan blev avstängd i ett år. Detta hände precis när Helenas anställning skulle övergå till en fast tjänst. Helena var dessutom tvungen att använda handskar när hon hanterade djuren. Helena mådde mycket bra av djuren och jobbet så förändringen tog så hårt att Helena föll tillbaka i självskadebeteende och blev inlagd. Själv försökte hon få Helena att kontakta sina föräldrar. Helena sa till henne att föräldrarna kände till ändringarna. Helena blev sakta bättre och i januari fick Helena en ordentlig permission. Helena var ändå orolig för en vikarierande läkare med en annan inställning till hur vården skulle bedrivas. Helena tog överdos när tvångsvården togs bort. Själv tror hon att överdosen

var mer ett rop på hjälp än att Helena verkligen ville dö. När sjukhuset ringde var det överkligt. Sjukhuset fick ringa föräldrarna.

Det stämmer inte att Helena inte var välkommen hem, men Helena visste att om hon skulle skadade sig själv när hon kom hem. Helena sa därför allt hon kunde komma på för att få vård och det är därför inte så konstigt att Helena sa så som det är antecknat i patientjournalen. Själv kunde hon inte hålla koll på Helena dygnet runt i hemmet. Helena behövde professionell hjälp. Helena lät sig inte bli påverkad på något sätt.

Till Göran och Leena har hon överlämnat det mesta av innehållet som fanns i Helenas dator och telefon men det finns begränsat med plats på en sticka. Så fort hon hinner och orkar ska de få ytterligare material från det som finns i dator och mobil, men det finns inget i dessa av betydelse för målet. Hon har inte vägrat lämna ut något till Göran och Leena men hon har inte orkat gå igenom allt material samtidigt som det pågått tre rättsprocesser. Hon har själv kroniskt utmattningssyndrom. Hon har skannat in alla Helenas anteckningsböcker från modern tid och lämnat dessa till Göran och Leena. Materialet är inte dagböcker i egentligen mening utan snarare anteckningar som inte är förda i en kronologisk ordning. Helena skrev av sig känslor, hoppade mellan olika anteckningsböcker, gjorde ibland att-göra-listor, eller skrev stickrecept. Men det fanns inget om att återta testamentet. Det enda hon själv gjort är att stryka över vissa lösenord.

Kjell Lampinen, har uppgett i huvudsak följande Han är psykolog och arbetar i Västerås. Han tog examen i Uppsala 1987/88. Därutöver har han korttidsutbildningar för personlighetsstörningar. Jobbet är dessutom en pågående utbildning och han har lång arbetslivserfarenhet. Han har utbildning i läkemedelsbehandling, främst genom kollegor som är läkare.

Han känner varken Göran eller Leena Raukola. Han och Göran Raukola är med i samma vädergrupp på Facebook och har enbart haft kontakter angående väderfenomen. Inför utlåtande har han haft kontakt med Göran Raukola på telefon och

mail. De har inte haft några konversationer eller personliga kontakter utöver dessa. Han har aldrig träffat Helena Raukola. Från Göran och Lena Raukola har han fått journalanteckningar och dagboksanteckningar. Han har dessutom ställt frågor till dem. Journalerna han tagit del av kommer från Umeå och Mora. Han har inte läst 2004, 2005 och 2006. Denna metod är ett sedvanligt tillvägagångssätt för att komma fram till en analys. Han arbetar så dagligen inom psykiatri. I detta ärendet handlar det om stor mängd journaler. Hans analys av journalerna visar att Helena Raukola hade en varaktig, tung psykiatrisk belastning med både ADHD och EIPS (emotionellt instabil personlighetsstörning). I journaler har hon ofta fått beteckningen depressiv period och ångeststörning. Helena Raukola hade sedan tidigare diagnosen bipolär men denna diagnos finns inte hos psykiatri i Dalarna. Enligt journaler har även diagnosen autismspektrum varit uppe för diskussion men en utredning hann aldrig göras.

Helena hade diagnosen ADHD som är en neuropsykiatrisk störning och dopaminbrist och inkluderar hyperaktivitet. Den som har ADHD har ett handikapp med ett begränsat arbetsminne och överskott på energi. Helena Raukola hade uttalade problem med uppmärksamhet, utförande av uppgifter som krävde koncentration samt ett överaktivt beteende vilket också förstärkte oförmågan att hantera känslor och att de impulsiva beteendena dominerade. Diagnosen innebar även att den drabbade personen kan missa informationen om den pågående verkligheten då bearbetning av fakta är sänkt. Sannolik har Helena Raukolas ADHD gett henne sämre förutsättningar i svåra kritiska situationer som t.ex. när hon fått krav på sig att vara bra nog för sin vän Sofia samt att tillmötesgå förväntningar om ägande av gården.

Helena Raukola hade också EIPS som är en utvecklingsstörning. Personen växlar i sin känslolägen. Den som har EIPS kan känna sig övergiven och behöver bekräftelse. Känslan av övergivenhet kan övergå i tomhet. Personer med EIPS har ofta självskadebeteende, är impulsiva, ägnar sig ofta åt övermedicinering, har ätstörningar och självmordstankar. Helena Raukolas diagnos med EIPS hade en mycket självdestruktiv form som visade sig framför allt när hon blev stressad och upplevde starka krav från både sig själv och andra. När kraven kom så kunde hon inte hantera de

självd destruktiva handlingarna vilket innebar att hon skar sig, tog mer medicin än rekommenderat samt gjorde sig illa på olika sätt. Helenas självskadebeteende hade även ett tvång över sig. Beteendet hade även en tendens att öka efter permissionerna från psykiatrin under hennes sista år.

I journalerna framgår även att Helena Raukola troligtvis även hade bipolär psykiatrisk diagnos vilket ger ett handikapp med starka svängningar i sinnesstämningen från stark optimism till det motsatt, samt en tro på att allt var möjligt till det motsatta. Helena Raukola hade ett stort behov av närhet och av att någon fanns tillhands. I relation till Sofia Öhrn var hon inte intresserad av att ha en parrelation med sexualitet utan en relation av innebörden av trygghet och vänskap. Av olika texter framkommer att Helena Raukola var beredd att tåla mycket för att få ha den relationen och få bekräftelse av Sofia Öhrn. Utmärkande för detta starka behov av en annan är en tydlig del av diagnosen EIPS.

Av texter och samtal med föräldrar framkommer att Helena Raukola ville ta ansvar och hjälpa till vilket blev för mycket många gånger och utlöste även ett självskadebeteende när Sofia Öhrn enligt uppgifter inte tog sitt ansvar som hon borde i hemmet med konsekvensen att många sysslor blev överlämnade till Helena Raukola. Trots att Helena Raukola ogillade mycket i relationen och i hemmet så gjorde hon inget konkret i det utan känslorna kom ut i form av självskadebeteende samt för mycket medicin. Detta för att lindra och dämpa. Lindrandet och dämpandet av känslor blev med tiden alltmer kraftfulla och medförde även förvirring och beslutssvårigheter och Helena Raukola var på så sätt lättstyrd och befann sig med stor sannolikhet i ett sådant tillstånd när hon skrev testamentet, gåvobrevet och skuldebrevet.

En viktig omständighet är även att personerna som bevittnade ovanstående handlingar kände Sofia Öhrn och Helena Raukola väl och borde även ha förstått att Helena borde ha fått rådgöra med sina anhöriga då hon var så instabil i sitt mående och även i kapaciteten att föra rätt bedömningar i sammanhet som bestod av tre olika handlingar där hon var en stor ekonomisk förlorare tillsammans med föräldrarna.

Helena Raukola hade haft en lång sjukdomstid. Hon blev vän med Sofia Öhrn och tillsammans har de haft problem. De har velat vara tillsammans men det har inte fungerat så de fick begära hjälp när de bodde på Sollerön. Gräl och irritation har blivit resultatet. Helena Raukola var inte önskvärd på psykiatrin. Analysen visar på en ambivalent relation. Helena hade tydligen skuldkänslor med ökade självskador och medicinering. Hon kunde skratta åt saker men var traumatiserad av sina egna handlingar och hade förlorat fotfästet. När hon skrev på testamentet, skuldebrev och gåvobrev begrepp hon inte riktigt vad dessa handlingar handlade om. Han vet ej vad som hänt i dialogen mellan Sofia Öhrn och Helena Raukola men det är tydligt att Helena Raukola inte kunde tänka vad som kunde hända i framtiden. När stressen ökade blev det förvirrande att tänka ut alternativa lösningar. Han kan tänka sig att Helena Raukola ville vara god så hon gick med på saker utan att tänka sig för för att det ska bli bra i hemmet. Helena har ofta kommit till psykiatrin när Sofia Öhrn varit ledsen och arg. Helena Raukola var styrd för att det skulle bli bra i relationen. Sofia Öhrn och Helena Raukola hade ett långvarigt förhållande men saker fungerade inte riktigt. Det fanns ett beroendeförhållande och känslor av övergivenhet och bekräftelse var oerhört starka. Helena Raukola har varit mycket mottaglig för påverkan och ville känna sig älskad. Han har inte sett att det funnit svårigheter med mamman tvärtom har han läst om det i dagboksanteckningar att Helena älskat sin mamma och släkt. Det är också tydligt att Helena mått dåligt under 2016 vilket framkommer i de många anteckningarna. Det finns sannolikt ett tiotal. Kontakterna ser lika ut. Helena Raukola mår dåligt och behöver stöd eftersom det inte fungerar i hemmet. Det förekommer osämja och saknar struktur. Helena Raukola har tendens att skada sig. Det har funnits bättre perioder, men det har inte hållit. Helena Raukola har tagit på sig mycket arbete i hemmet under alla år. Helena Raukola borde inte fått företa rättshandlingar. Helena Raukola har nog inte förstått att om hon skulle gå bort skulle gården gå till Sofia.

Även om medicinering är välinställd kan man må dåligt ändå. Det är ingen garanti. Men det kan också så att man mår bra. Han har inte försökt tala med Sofia Öhrn. Han

känner inte till att det fanns ett ömsesidigt testamentsförordnande eller att Sofia har betalat till underhåll av gården.

Sammanfattningsvis menar han att Helena Raukola var i ett beroendeförhållande till Sofia Öhrn och blev grovt utnyttjad av Sofia Öhrn med innebörden att hon gick med på att skriva på handlingar som hon i stunden inte förstod innebörden av på grund av sin komplexa och svåra psykiska problematik. Dagboksanteckningarna visar att relationen till föräldrarna och syskonen var varm och att Helena Raukola upplevde trygghet och glädje i detta.

Eva Blomqvist Ström har i huvudsak uppgett följande. Hon lärde känna Helena och Sofia i samband med ett EU projekt som startade 2014 på Sollerön angående djurhållning. Vänskapen utvecklades alltmer. Periodvis så sågs de varje dag men i snitt varje vecka. Sofia och Helena var väldigt nära vänner, kanske mer än bara vänner. De hade ett gemensamt liv med planer för gården och självhushållning och började leta efter gårdar på ön. Även Helenas föräldrar deltog i detta. De hittade till slut gården och det stod också klart att de inför inköpet hade fått hjälp av Helenas föräldrar. Hon känner inte till närmare detaljer om vem som betalade för vad och vilka papper som skrivits mellan Helena och Sofia. År 2016 hade hon mycket kontakt med Helena och Sofia eftersom de allihop skaffade sina första gemensamma djur. Hon understödde Sofia och Helena i att skriva papper för att reglera det ekonomiska förhållandet. Hon har en son i ungefär samma ålder och samma situation som hon tjatade på att skriva papper för att reglera ekonomiska förhållanden. Hon tyckte det var väldigt klokt av flickorna att ordna med papper. Hon är ett av testamentsvittnena. Inför undertecknandet kom Helena och Sofia hem till dem eftersom hennes man var orörlig pga. att han brutit foten. Helena och Sofia skrev på testamentena vid köksbordet. Hon visste att det testamentena var till förmån för den andra, ett för Sofia och ett för Helena. Det var absolut ett gemensamt beslut precis som allting annat när Helena och Sofia byggde upp sitt liv. Man kunde inte förmå Helena att göra något mot hennes vilja. Men ingen trodde att testamentena skulle behöva användas. Helena mådde fantastiskt bra vid den här tiden. Helena och Sofia hade precis fått gården och börjat

bygga upp som den enligt sina önskemål. Helena hade inga bipolära symptom vid den här tiden men dippade sen under våren 2017 men det fanns yttre orsaker till det. Helena var pedanten i förhållandet, var noga med detaljer. Sofia var kanske mer utåtriktad. Pratade och ringde samtal medan Helena var lite mer tillbakadragen. Sofia styrde verkligen inte Helena, tvärtom styrde de i olika perioder. Hon uppfattade mest att Helena och hennes föräldrar inte hade en nära relation. Helena verkade tycka att det var jobbigt med föräldrarna och undanhöll en del från föräldrarna eftersom hon inte orkade ta konflikterna riktigt med föräldrarna. Det var tydligt att föräldrarna inte såg Helena som en vuxen kvinna och trodde att de kunde detaljstyra Helenas liv. Idag umgås hon fortfarande med Sofia. De har fortfarande djur tillsammans. Hon och Sofia har pratat mycket om processen. Hon är inte involverad i andra rättsprocesser men hon har skrivit ett utlåtande i processen om gravsättningen och har nog i den processen uttryckt sig kritiskt om Helenas föräldrar.

Göran Blomqvist Ström har i huvudsak uppgett följande. Hans fru lärde känna Helena och Sofia genom det gemensamma intresset för djur, odling och självhushållning i större bemärkelse. Han lärde känna Helena och Sofia genom sin fru, troligen våren 2014. Från 2014 till sommaren 2016 så umgicks de mer och mer. Från februari 2016 (när han gick i pension) till september 2016 träffades de veckovis. De utförde arbeten tillsammans. Helena och Sofia frågade vid något tillfälle om han och hans fru kunde bevittna testamente. Han minns inte detaljer men det var i tiden efter att köpet av fastigheten var klar. Han och hans fru skulle bevittna två testamenten, ett gåvobrev och ett skuldebrev. Det var inbördes testamenten med exakt samma innebörd men olika förordnanden. Svårt att se att det inte skulle vara Helenas vilja. Det var gemensamma handlingar. Helena och Sofia stod inför stora investeringar. De hade köpt ett hus som var en stor investering men det var bara början. Sedan fortsätter investering i underhåll och även djurhållning. Klart att de ville ha klara papper. Helena och Sofia planerade och genomförde saker tillsammans. De var väldigt påhittiga och driftiga med många goda idéer. De hade en vision som de jobbade framåt med hela tiden. Uppfattade att de hade en gemensam vision som de arbetade mot. Han har hört både Helena och Sofia säga detta. Han kände väldigt lite till om Helenas sjukdomsbild.

Under sista året fick han veta lite mer och så småningom kom det fram att hon hade självskadebeteende men långt tillbaka i tiden. Under 2017 förstod han att självskadebeteendet hade kommit tillbaka och även eskalerade. Innan dess uppfattade han inte att det Helena hade problem i nutid. Helena var inte så väldigt språksam, lite norrländsk karg. Jag frågade henne någon gång om en skada på armen, en färsk skada. Det uppstod en pinsam tystnad och efteråt så fick han en förklaring att Helena tidigare hade haft ett självskadebeteende. Helena trodde han sett äldre skador men han hade bara sett en ny skada. Han och hans umgås fortfarande regelbundet med Sofia.

Marianne Forsberg har i huvudsak uppgett följande. Hon lärde känna Helena genom Sofia. Hon hade hört av en granne att Helena och Sofia gärna ville var hundvakter. Efter att de lärt känna varandra kom Helena och Sofia hem till henne ungefär en gång i veckan och åt mat. Hon lagade mat och Helena och Sofia tog hand om hennes hundar. Helenas hund var av samma ras som hennes egen och Helena var nog sugen på att uppfostra hennes hundar som inte var lika lydiga. Det var nog mest Helena som hon hade kontakt med. De träffades första gången våren 2014. Hon skulle passa deras hund och hennes barnbarn fick mata ankor och kaniner. De bodde ungefär 150 – 200 meter ifrån varandra. Hon kände Helena mycket väl. Hon hade själv en avlastningsflicka som hade ADHD som flickan skämdes för. Sofia och Helena förklarade mycket för flickan. Helena var mycket ödmjuk och pedagogisk med flickan. De badade mycket bastu ihop. Hon kände väl till Helenas sjukdomsbild mycket väl. Ärren syntes. Hon och Helena diskuterade mycket om Helena kunde visa sina sår för avlastningsflickan. Hon kände till att Helena hade ADHD och EIPS. Hon har själv jobbat som terapeut och upplever att sådana symtom kommer när man växer upp i en dysfunktionell familj. Hon är själv förskollärare i botten och har jobbat mycket med utsatta barn och utvecklingsstörda barn inom en rad olika institutioner. Helena var mycket duktig och stolt över sin kompetens. De två diskuterade mycket och Helena läxade upp henne ibland. Helena var en tuff och självständig tjej. Under 2016 mådde Helena mycket bra. Helena skulle få fast tjänst och livet tog fart för tjejerna. Det var kul att se. Själv var hon lite av deras medlare om de skulle hamna i tvist. En gång ringde de när de valt olika tapeter. Den vann Helena solklart. Helena var så rak. Hon upplevde aldrig att Helena och Sofia var

osams. Sofia och Helena hade en tydlig arbetsfördelning mellan dem. Hon har alltid tänkt dem som sambos och familj. Helena och Sofia var stolta över det de hade, de var livskamrater med en plan att leva tillsammans. Det var mycket närhet dem emellan. Det var två mycket personliga kvinnor med olika styrkor. Det var fint att se hur de hjälpte varandra. Det blev väldigt tufft när Helena fick MRSE precis när Helena skulle få fast jobb och att se hur Helena bröts ner av situationen. Hon kände inte till något om testamentet förrän efteråt. Men det var klart Helenas vilja att skriva testamente. Ungefär två månader före dödsfallet försökte hon provocera Helena och blev rejält uppläxad av Helena. Men det var ändå tydligt att Helena mådde sämre på något vis. Ett par veckor före Helenas självmord gjorde hon tillsammans med ytterligare en person en orosanmälan. Hon och Helena diskuterade ofta Helenas förhållande till föräldrarna. Helena var väldigt orolig för sin mamma. Helena ville inte göra sin mamma besviken medan skrattade mest åt Görans energi. Göran för runt som en riktig arbetskarl och ordnade med alla element. Det var så mycket lycka och framtidsdrömmar kring det hela. Leena berättade för henne att de hade en plan med gåvan och att de planerade att köpa ett hus i närheten. Det verkade som om Helena mest värjde sig mot sina föräldrar genom att inte vara så närvarande när föräldrarna var där. Efter att Helena dött ringde Leena ofta till henne och var väldigt hatisk mot Sofia. Göran satt i bakgrunden och skrek elakheter. Helena var inte lurad av Sofia. Helena var en tuff tjej. Helena hade fel diagnos för att bli lurad. Idag har hon ungefär samma relation med Sofia som tidigare. Träffas några gånger i veckan och äter ihop en gång i veckan. De har inte pratat så mycket om processen men Sofia har varit påverkad och väldigt ledsen. Helena och Sofia var väldigt pedantiska och strukturerade men de hade det svårt med matlagningen. Under 2016 mådde Helena jättebra med mycket energi, var glad med mycket framtidsplaner. Hon känner inte till något om Helenas självskadebeteende under 2016 men eftersom vi badade bastu ihop så hade hon god koll på hur Helena såg ut på kroppen. Men Helena skadade sig säkert eftersom Sofia var orolig och visste inte hur hon skulle bete sig. Helena gick ju undan när hon skadade sig. Hon har dålig koll på årtal men vet att under 2015 och 2016 mådde Helena bra men började tyna bort under 2017. Hon var själv nyopererad 2016 och Helena kom och hjälpte henne.

Helena visade ju inte sitt självskadebeteende för henne men i vårt beteende så mådde Helena bra.

Åsa Hagkvist har i huvudsak uppgett följande. Hon och Helena lärde känna varandra 2006 när de båda var inlagda på psykiatri i Luleå. De fortsatte träffas även efter de blev utskrivna. Efter Helenas flytt från Luleå träffades de inte så ofta men de hade kontakt på telefon ungefär en gång i månaden. Hon hälsade på Helena under sommaren 2014. Sofia och Helena var med på hennes bröllop 2015. Helena hade en egen vilja och visste oftast vad hon ville. Helena hade en dröm om gård och vara självförsörjande. Sofia och Helena bodde ihop redan i Luleå och redan då uppfattade hon att de hade en väldigt varm relation, som bästa vänner eller systrar. De sa att de var sambo eller kombo. Hon uppfattade deras relation som ömsesidig men växelvis som det kan vara i förhållanden. Upplevde aldrig att Helena blev styrd av Sofia. Hon har läst Kjell Lampinens utlåtande. Hon vet att Helena hade olika diagnoser men Helena har också mått bra under den tiden hon och Helena känt varandra och hon känner inte igen den beskrivningen av Helena som framkommer i sakkunnigutlåtandet av att Helena skulle mått dåligt hela tiden. Helena mådde bra sensommaren 2016. Hon var väldigt glad att ha hittat huset på Sollerön. Sofia var involverade i framtidsplanerna. Vi pratade oftast ihop allesammans. Hon vet inget om Helenas självskadebeteende under 2016. Vid den tidpunkten pratade inte Helena om sina sjukdomar men hon hade gjort det tidigare. De lärde ju känna varandra när båda mådde väldigt dåligt så det är klart de pratat om det under åren.

Malin Trapp har i huvudsak uppgett följande. Hon har arbetat som sjuksköterska inom öppenvård psykiatri och arbetade då med neuropsykiatriska diagnoser som ADHD. Hon var kontaktperson för Helena och gjorde bl.a. uppföljningar av medicinering. De behöll kontakt även efter hon fick ändrade arbetsuppgifter. Deras första kontakt var 2013 och hon hade uppföljning av medicineringen, hur ofta berodde på hur medicinering fungerade och det varierade över tiden. De hade kontakt fram till 2017 när hon slutade på psykiatri. Hon hade kontakt med Helena under 2016. Från det hon träffade Helena tills Helena fick MRSA-infektionen så upplevde hon att Helena i stort

mådde bra och att det gick framåt även om det fanns tillfällen när Helena mådde sämre. Helena fixade jobb och kämpade på. Under 2016 mådde Helena bättre eftersom hon fick jobbet. Hon uppfattade att Helena och Sofia levde tillsammans, kallade varandra som kombo som en kompis-sambo. Hon uppfattade förhållandet som ömsesidigt där Helena och Sofia stöttade varandra. Hon har träffat Sofia väldigt många gånger men minns inte antalet gånger. Hon vet inte om Helena berättat om testamentet när det upprättades men hon har inte upplevt i något annat sammanhang att Sofia skulle bestämt över Helena. Bara att Sofia och Helena funnits som stöd för varandra. Helena kände ångest inför besök från föräldrarna dels inför att skapa ordning i hemmet, dels att det blev en viss anspänning inför föräldrarna. Helena uttryckte aldrig någon frustration över Sofia men Helena och Sofia klarade inte av att ha ordning i hemmet. Helena kunde känna frustration inför detta gemensamma problem men de arbetade med en arbetsterapeut för att försökte lösa problemet. Hon känner igen anteckning i journaler om att Helena inte fick bli arg på Sofia men upplevde detta som sådant som hör ihop med att bo tillsammans. Det var viktigt med struktur i hemmet för att Helena skulle må bra och därför arbetade de med en arbetsterapeut. Helena mådde alltid dåligt när hon kände negativa känslor eller känslor som inte fick visas eller kännas.

Bengt Lindborg har i huvudsak uppgett följande. Han lärde känna Helena sedan de blev grannar 2016, är säker på att det var före hösten 2016. De hade kontakt ungefär en till två gånger per månad. Till en börja kontakter som grannar har. Vartefter de lärde känna varandra bättre så berättade Helena och Sofia om sina psykiska problem som ADHD och något mer. Han har varit med Helena till akuten när hon gjort sig illa och någon vårdplanering på Falu lasarett vilket måste varit under 2017. Han var inte med om någon akut insats under 2016. Sofia och Helena hade ett samboförhållande där de delade på dagliga sysslor, de hjälpte varandra. Helena såg med tillförsikt på sitt arbete. Helena pratade också om den verksamhet som hon bedrev med Sofia på gården. Helenas och Sofias relation var väldigt ömsesidigt. Den bedömningen bygger han på hur Sofia och Helena pratade med varandra och hur de diskuterade uppkomna problem. Testamentet var definitivt en frivillig handling från Helenas sida att skriva

testamente oavsett hennes diagnoser. Helena var sjuk till en del och frisk till en del och jag tilltalade hennes friska sida och där gick det inte att se något.

Lars Öhrn har i huvudsak uppgett följande. Han är pappa till Sofia Öhrn. Han träffade Helena under våren 2010. Helena har under åren blivit mer och mer blivit som en familjemedlem som deltar i olika familjesammankomster t.ex. släktjular, seglingar eller bröllop. Han och hans fru har uppfattat Helena på samma sätt som de uppfattar deras sons fru. Han och hans fru har mycket kontakt med Sofia, mellan två till fem gånger i veckan. Eftersom Sofia under många år har bott långt ifrån dem så håller de oftast kontakt på telefon, Skype, Facetime mm. De brukar hälsa på Sofia ungefär varannan månad och stannar i regel under flera dagar och har då lärt känna Helena väldigt bra. Han fick tidigt kännedom om den planerade flytten till Dalarna. Helena och Sofia hade funderingar på att flytta lite längre söderut, gärna på en gård där de skulle kunna ha djur och självhushållning och gjorde därför en resa runt i Sverige. De tyckte Dalarna var bäst. Redan under hösten 2013 blev Sofia erbjuden jobb på Mora lasarett. Sofia och Helena bestämde sig på stående fot att flytta och lyckades även ordna en lägenhet och flyttade inom några månader från Luleå till Sollerön. Genom de täta kontakter han hade med Sofia så var han informerad om att Helenas mamma kunde hjälpa till med inköp av en fastighet och om de fastigheter de tittade på. Det var både Sofia och Helena som berättade. Under midsommarveckan 2015 pågick budgivning samtidigt som de alla var på segling så han och hans fru fick kontinuerlig information. Han och hans fru frågade även om de skulle hjälpa till med inköpet men Helena ville köpa gården själv. Sofia var helt införstådd med detta och hon var inblandad i allra högsta grad. Sofia hade en fast anställning och sjuklön under sjukskrivning. Som föräldrar kunde de ställa upp om det behövdes vilket de bl.a. gjort i samband med ett bilköp men i grunden var deras inställning att Sofia skulle sköta sin egen ekonomi.

Efter inköpet var det mycket som skulle renoveras i huset. Han och hans fru undrade över hur Sofia och Helena planerade fördela kostnader m.m. eftersom det blev en sned ekonomisk fördelning. Både Sofia och Helena var tydliga med att de vill dela på alla

kostnader. Under sommaren 2016 var han och hans fru på en långsegling och höll kontakt med Sofia på Skype. Mot slutet av sommaren berättade Sofia och Helena att Sofia skulle köpa in sig på fastigheten mellan ett kombinerat gåvobrev och ett skuldebrev samt även skriva inbördes testamenten på inrådan av Villaägarnas jurist. I samband med ett födelsekalas i oktober 2016 berättade både Sofia och Helena att de skrivit de olika handlingarna och det var tydligt att det var bådass vilja. Sofia berättade för honom att det var särskilt Helena som ville göra på det sättet. Helena sa detsamma. I allt Sofia och Helena sa under Sollerö-tiden så sa de båda ”vi ska..., vi tänker., vi planerar .. men det måste ske i vår egen takt”. Han kände väl till vilka diagnoser båda hade. Helena var väldigt klok och förståndig med ett stort kunnande och dessutom väl medveten om sina egna begränsningar. Helena fungerade väldigt väl. Under 2016 och början av 2017 så skötte Helena nästan ett heltidsjobb på ett LSS-boende samtidigt som hon arbetade på gården. Hon var väldigt aktiv. Som läkare kan han se om någon har en störd verklighetsuppfattning och han såg aldrig några sådana tecken eller några tecken på psykos eller depression. Helena var väldigt ordnad och redig och nöjd och glad och gav god kontakt. Med de diagnoser hon hade är man aldrig helt frisk men det hon visade utåt var en mycket samlad och fin tjej som han inte hade några funderingar över om hon var kapabel. Som Helena uttryckte sig så framgick det att hon visste vad hon gjorde. På kvällarna satt Helena och Sofia i sin gemensamma soffa och uttryckte att här ville de bo kvar tills de blev gamla. På Helenas och Sofias gemensamma 30-årskalas så höll Helena ett kort tal om hur Helena och Sofia funnit sin plats på jorden. Han tror inte att han eller hans fru efter Helenas död skickat några försäkringshandlingar till Göran och Leena Raukola. Under 2013 – 2016 så uppfattade han att Helena mådde bra. Man kan ändå inte alltid se på utsidan hur en person mår och Helena kan ha haft en självskadebeteende trots att han upplevde att Helena mådde bra.

Naima Trogen har i huvudsak uppgett följande. Hon var kollega med Helena ända tills Helena fick MRSA. Helena var mycket glad efter köpet av fastigheten. Helena sa alltid ”vi” om sig själv och Sofia och sa ”vi ska köpa det”. Hon visste att Sofia och Helena levde tillsammans som kombos så hon sa till Helena att skriva testamente för

att trygga situationen. Hon hade pratat mycket om sin egen samborelation med gemensamma barn. Helena verkade förstå hennes tankar. Hon har inte träffat Sofia särskilt många gånger, de har kanske träffats tio gånger. Hennes kontakt var med Helena och det var till henne som hon åkte med sina barn. Hon uppfattade inte något speciellt i förhållandet i förhållandet mellan Sofia och Helena eller att någon av dem bestämde över den andra. Helena kunde klaga någon gång som i vilken annan samborelation, inget mer. Hon tror att testamentet var en frivillig handling från Helenas sida. Hon uppfattade Helena som en klok kvinna. Helena hade nog tagit reda på mycket och även funderat mycket på testamentet innan det skrevs under.

DOMSKÄL

Göran och Leena Raukola har hävdatt att det av Helena Raukola upprättade testamentet är ogiltigt på grund av att Sofia Öhrn har förmått Helena Raukola att upprätta testamente genom missbruk av Helena Raukolas oförstånd, viljesvaghet och beroendeställning samt att det finns ett tydligt orsakssamband mellan Sofia Öhrns agerande och testamentets upprättande. Göran och Leena Raukola har vidare hävdatt att en jämförelsevis ringa grad av påverkan kan vara otillbörlig om mottagligheten hos testatorn är stor samtidigt som en påverkan av kraftigare art inte behöver medföra ogiltighet om testators förmåga av självbestämmande av självbestämmande närmar sig den genomsnittliga. I Helena Raukolas fall menar Göran och Leena Raukola att Helena Raukolas mottaglighet för yttre påverkan från sin ”kombo” Sofia Öhrn var mycket stor.

Sofia Öhrn har bestritt Göran och Leena Raukolas påståenden.

Båda sidor har presenterat vittnen och skriftlig bevisning till stöd för sin sak.

Tingsrätten kan konstatera att parterna ger två helt motsatta bilder av Helena Raukola. Enligt Göran och Leena Raukola var Helena Raukola en svårt sjuk och osäker kvinna med en mycket svag självkänsla som lätt kunde påverkas av andra eftersom hon ville

vara snäll. Hennes psykiska sjukdomar skulle ha gjort henne särskilt mottaglig för påtryckning från Sofia Öhrn som enligt dem är mycket viljestark och bestämmande. Deras bild av Helena Raukola stöds av Kjell Lampinens utlåtande i vilken framträder en bild av en mycket svag kvinna som pga. av sina sjukdomar i det närmaste inte borde få företa några rättshandlingar.

I stark kontrast till Göran och Leena Raukolas bild av Helena Raukola står utsagorna från Sofia Öhrn och de vittnen hon åberopat. Av dessa utsagor framträder istället en bild av Helena Raukola där hon är en stark, säker, viljestark kvinna som vet vad hon vill och medvetet arbetar för att uppnå sin dröm samtidigt som hon är realistisk i fråga om sin förmåga med hänsyn till de sjukdomar hon hade.

Tingsrätten konstaterar först att Kjell Lampinens analys enbart bygger på genomgång av sjukjournaler och uppgifter från Göran och Leena Raukola. Han har aldrig träffat Helena Raukola eller någon, utöver Göran och Leena Raukola som personligen känt Helena Raukola under 2016 när testamentet upprättades.

Tingsrätten konstaterar vidare att Sofia Öhrn som levde ihop med Helena Raukola sedan 2012 gett en helt motsatt bild än den som Göran och Leena Raukola presenterat. Sofia Öhrn uppgifter stöds av de uppgifter som Eva Blomkvist Ström, Göran Blomkvist, Marianne Forsberg, Bengt Lindborg, Lars Öhrn och Naima Trogen lämnat. Dessa har samtliga haft en ofta och återkommande, regelbunden och nära kontakt med Helena Raukola under den tid hon levde på Sollerön, inklusive den aktuella tiden under 2016. Dessa personer har känt henne i egenskap av granne, vän och arbetskamrat. De har samtliga beskrivit en kvinna med stark vilja som visste vad hon ville. De har samtliga också beskrivit hur Helena Raukola och Sofia Öhrn hade en gemenskap där de tog gemensamma beslut och hur de kompletterade varandra. Samtliga har också vittnat om att Helena Raukola mådde bra under 2016 och att det var först i samband med MRSA-infektionen som hon drabbades av en kraftig psykisk försämring som slutade med hennes död. De två testamentsvittnena har vidare också intygat om att det var både Helena Raukolas och Sofia Öhrns uttalade vilja att upprätta

de två testamentena jämte gåvobrevet och skuldebrevet samt att detta var ett gemensamt beslut precis som allt annat som Helena Raukola och Sofia Öhrn gjorde när de byggde upp sina liv.

Denna bild av Helena Raukola stöds också av de uppgifter som Åsa Hagvist och Malin Trapp lämnat. De har inte haft en lika tät och regelbunden kontakt som övriga vittnen men Åsa Hagvist har haft en regelbunden kontakt med Helena Raukola sedan deras gemensamma sjukhusperiod i Luleå och har kunnat få en bra uppfattning av hur Helena Raukola var som person och hur hon mådde under 2016. Malin Trapp har i sin egenskap av Helena Raukolas kontaktperson på psykiatri i Mora också haft en bra möjlighet att bedöma hur Helena Raukolas sjukdom påverkat henne och hur hon hennes tillstånd var under 2016.

Den stora mängd journalhandlingar som båda sidor åberopat visar att Helena Raukola hade en mängd diagnoser som hon behövde medicinering för jämte återkommande annan hjälp. Det finns däremot inget i dessa som visar att Helena Raukola inte hade förmåga att ta egna välöversvägda beslut för sitt liv.

Sammanfattningsvis konstaterar tingsrätten att det saknas utredning som stödjer Göran och Leena Raukola talan. Det finns inget i utredningen som visar att Sofia Öhrn förmått Helena Raukola att upprätta det aktuella testamentet genom missbruk av Helena Raukolas oförstånd eller viljesvaghet. Det finns inget i utredningen som visar att Helena Raukola ens befunnit sig i ett tillstånd av oförstånd eller viljesvaghet vid tiden för testamentets upprättande. På samma sätt är det inte heller visat att Helena Raukola befunnit sig i en beroendeställning till Sofia Öhrn som Sofia Öhrn har kunnat utnyttja vid tiden för testamentets upprättande.

Tingsrätten konstaterar vidare att Helena Raukola var myndig och kunde välja hur hon skulle disponera med sin egendom. Tingsrätten konstaterar vidare att Helena Raukolas och Sofia Öhrns relation, oavsett hur den ska betecknas har ingen betydelse för bedömningen av den aktuella frågan i målet.

Göran och Leena Raukolas talan ska således ogillas.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång i målet ska Göran och Leena Raukola ersätta Sofia Öhrns rättegångskostnader. Sofia Öhrn har yrkat 154 281 kr varav 117 000 kr för arbete, 5 693 kr för tidsspillan, 732 kr för resa och 30 856 kr för mervärdesskatt. Det yrkade beloppet är med hänsyn till målets omfattning skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-02)

Överklagande ställs till Svea hovrätt men ska ges in till tingsrätten senast den 26 juli 2019. Prövningstillstånd krävs.

Aneta Siskovic